

POKORNIČKO BOGOSLUŽJE U KATEDRALI

Velika srijeda

8. travnja 2020.

U ime Oca i Sina i Duha Svetoga.

Mir vama.

Uvod u pokorničko slavlje:

Braćo i sestre,

živimo posebni Veliki tjedan u vremenu u kojemu je poprilično izgubljen osjećaj grijeha, što dovodi u pitanje i naš osjećaj za Boga. Ovo dvoje je međusobno povezano. Što čovjek više gubi osjećaj za grijeh, sve mu je manje potreban Bog. I obrnuto. Što se čovjek više približi Bogu to više postaje svjestan svoje grešnosti.

Možda nam u razumijevanju ove usporedbe može pomoći slika iz moje sobe, a vjerojatno i vaše, u kojoj pripremam ovo pokorničko bogoslužje. Monitor u koji gledam čini se savršeno čist sve dok mi, nekoliko trenutaka u jutarnjim satima, kroz moj prozor ne proviri sunce. Na sunčevom svjetlu otkrivam da i nije baš tako čist, već da je pun prašine.

Isus je naše sunce. Čitamo u Lukinom evanđelju kako Zaharija, čovjek koji je bio veoma blizu Bogu, onoga kojemu je njegov sin Ivan trebao pripremiti dolazak naziva „Mlado Sunce s visine“. Starac Šimun će za Isusa na svojim rukama reći da je „svjetlost na prosvjetljenje naroda.“ Evanđelist Ivan u Prologu svoga evanđelja kaže da je u Isusu „Svjetlost došla na svijet“, a i Isus u njegovom evanđelju sam za sebe kaže da je „Svjetlost svijeta.“ Što smo bliže Isusu, to bolje vidimo svoje nedostatke. I čini nam se da smo grješniji. Ne treba nam biti žao bez toga. To nije znak da smo grješniji nego da bolje vidimo ono što smo sagriješili. Tim dobivamo jednu do tad neshvatljivu sposobnost. To je sposobnost da se očistimo. Sunce koje mi pomaže vidjeti prašinu na mom monitoru mi pomaže i da ga mogu bolje očistiti. Isus kojemu sam došao bliže mi pomaže uočiti moje nedostatke i tim mi daje mogućnost da ih bolje očistim. Naš Bog, koji je svjetlo, ne želi da mi vidimo nedostatke kako bismo shvatili da smo grešni, nego želi da ih vidimo kako bismo prepoznali kakvi možemo postati. On to čini s ljubavlju i milosrđem, nježno i diskretno, kao i proljetno sunce na mojem prozoru.

Gospodine, ti Mlado sunce s visine obasjaj naše pogreške i smiluj se.
Gospodine smiluj se.

Kriste, ti „Svjetlosti na prosvjetljenje naroda“, oprosti naše grijehе i smiluj se. Kriste smiluj se.

Gospodine, ti „Svjetlosti koja je došla na svijeta“, svjetlom svoje ljubavi zapali i naša srca kako bismo svima u ljubavi bili tvoji svjedoci i smiluj se. Gospodine smiluj se.

Pomolimo se.

Dobri Bože, u svome Sinu, „Svjetlosti svijeta“ koja je došla na svijet ne da svijet osudi nego da ga spasi i oslobodi, ti nas pratiš na našem životnom putu, u poslanju koje vršimo i u trpljenju koje podnosimo. U ovom nam pokorničkom slavlju koje slavimo u zatvorenosti svojih domova i bez mogućnosti osobne ispovijedi i sakramentalnog odrješenja, na temelju njegovih zasluga i milošću Duha Svetoga, daruj milost savršenog kajanja. Obnovi nas svojom milošću i pročisti svojom ljubavlju, kako bismo dostojno mogli proslaviti pashalno otajstvo i vazmene blagdane te u ljubavi koju živimo i oko sebe širimo, postati odraz tvoje svjetlosti i svjedoci Isusovog uskrsnuća. To molimo po istom Isusu Kristu Gospodinu našem.

Pjeva se *Smiluj mi se Bože* (Ps 51)

²Kad je prorok Natan došao k Davidu
poslije njegova grijehа s Bat-Šebom.

³Smiluj mi se, Bože, po milosrđu svome,
po velikom smilovanju izbriši moje bezakonje!

⁴Operi me svega od moje krivice,
od grijehа me mojeg očisti!

⁵Bezakonje svoje priznajem,
grijuh je moj svagda preda mnom.

⁶Tebi, samom tebi ja sam zgriješio
i učinio što je zlo pred tobom:
pravedan ćeš biti kad progovoriš,
bez prijekora kada presудиš.

⁷Evo, grešan sam već rođen,
u grijehu me začе majka moja.

⁸Evo, ti ljubiš srce iskreno,
u dubini duše učiš me mudrosti.
⁹Poškropi me izopom da se očistim,
operi me, i bit ću bjelji od snijega!

¹⁰Objavi mi radost i veselje,
nek' se obraduju kosti satrvene!
¹¹Odvrati lice od grijeha mojih,
izbriši svu moju krivicu!

¹²Čisto srce stvori mi, Bože,
i duh postojan obnovi u meni!
¹³Ne odbaci me od lica svojega
i svoga svetog duha ne uzmi od mene!

¹⁴Vrati mi radost svoga spasenja
i učvrsti me duhom spremnim!
¹⁵Učit ću bezakonike tvojim stazama,
i grešnici tebi će se obraćati.

¹⁶Oslobodi me od krvi prolivene,
Bože, Bože spasitelju moj!
Nek' mi jezik kliče pravednosti tvojoj!
¹⁷Otvori, Gospodine, usne moje,
i usta će moja naviještati hvalu tvoju.

¹⁸Žrtve ti se ne mile,
kad bih dao paljenicu, ti je ne bi primio.
¹⁹Žrtva Bogu duh je raskajan,
srce raskajano, ponizno, Bože, nećeš prezreti.

²⁰U svojoj dobroti milostiv budi Sionu
i opet sagradi jeruzalemske zidine!
²¹Tada će ti biti mile žrtve pravedne
i tad će se prinosit' teoci na žrtveniku tvojemu.

Uvod u evanđelje:

Isusov glavni navještaj nakon četrdesetodnevnog iskustva pustinje bio je: „Obratite se i vjerujte evanđelju!“ Mi smo s tim pozivom i s pepelom na našim glavama ušli u našu korizmenu pustinju u kojoj smo, možda više nego li ikad prije u životu, spoznali i istinitost one drugih pokorničkih riječi: „Spomeni se čovječe da si prah i da ćeš se u prah obratiti.“

I jedne i druge su poziv na obraćenje, a obraćenje znači promjenu života, odbacivanje onog širokog puta zadovoljenja svojih želja i vršenja svoje volje, kako bismo krenuli onim drugim putem, putem služenja u ljubavi vršenje Božje volje.

Molimo zajednički strpljivog i milosrdnog Boga, koji nam se u Isusu iz Nazareta objavio kao Ljubav, da naša srca otvori svojoj riječi, kako bismo privučeni njegovom ljubavlju mogli ostaviti grijeh i napraviti u svom život potreban preokret i krenuti putem obraćenja na putu evanđelja.

Prisjetimo se ulomka iz Matejevog evanđelja kojim smo započeli našu ovogodišnju korizmu:

Iz evanđelja po Mateju (Mt 4,1-11)

"Duh tada odvede Isusa u pustinju da ga đavao iskuša. I propostivši četrdeset dana i četrdeset noći, napokon ogladnje.

Tada mu pristupi napasnik i reče: »Ako si Sin Božji, reci da ovo kamenje postane kruhom.« A on odgovori: »Pisano je: *Ne živi čovjek samo o kruhu, nego o svakoj riječi što izlazi iz Božjih usta.*«

Đavao ga tada povede u Sveti grad, postavi ga na vrh Hrama i reče mu: »Ako si Sin Božji, baci se dolje! Ta pisano je:

Anđelima će svojim zapovjediti za tebe i na rukama će te nositi da se gdje nogom ne spotakneš o kamen.«

Isus mu kaza: »Pisano je također: *Ne iskušavaj Gospodina, Boga svojega!*«

Đavao ga onda povede na goru vrlo visoku i pokaza mu sva kraljevstva svijeta i slavu njihovu pa mu reče: »Sve ću ti to dati ako mi se ničice pokloniš.« Tada mu reče Isus: »Odlazi, Sotono! Ta pisano je:

Gospodinu, Bogu svom se klanjaj i njemu jedinom služi!«

Tada ga pusti đavao. I gle, anđeli pristupili i služili mu."

Meditacija:

Isus je kušan. I mi smo u velikoj kušnji. Kušnja je u Bibliji prilika za rast. Hoćemo li tu priliku iskoristiti ovisi o nama. Svojim suočavanjem s tri kušnje Isus nam je pokazao kako se u kušnji uvijek može pobijediti. Recept za to je jednostavan, a on je uvijek se i u svemu truditi slijediti Očevu, odnosno Božju volju.

Možemo pomisliti da je Isusu lakše nego nama jer on je jednom na početku svog javnog djelovanja kušan, a mi stalno živimo u kušnji. Da to s Isusom baš i nije tako vidjeli smo u nedjelju kad su ga pozivali da siđe s križa. Ipak večeras se želim prisjetiti jedne druge kušnje, one odlučne u Getsemanskom vrtu kad je Isus zakoračio ponovo u duboku „pustinju“ u onom duboko egzistencijalnom smislu osjećajući žalost na smrt koja je za njega bila istinska kušnja, ali koja se pretočila u molitvu: „Oče moj! Ako je moguće, neka me mimoide ova čaša.“ Ipak, Isus se tu nije zaustavio. I iz te kušnje je izišao kao pobjednik, kako će potvrditi sve ono što se nakon toga događalo, a što je Isus uobličio u svoj pristanak na Očevu volju za sebe i svoj život, ali i za nas i naše spasenje: „Ali ne kako ja hoću, nego kako hoćeš ti.“ Želio bih, ipak, mislim da je to važno, da ovo „kako hoćeš ti“ ne shvatimo kao da je Otac htio Isusovu muku i smrt – to je htio đavao, a i mi kad god smo pristali na njegovu logiku – nego da ono što je Otac htio prepoznamo u uskrsnuću i pobjedi nad grijehom i smrću, a tim i u našem spasenju.

Možemo također i još nešto pomisliti, a to je da je Isusova muka ipak trajala relativno kratko, tek nekoliko intenzivnih sati, možda jedan dan, a naša traje puno duže, možda i cijeli život. Umjesto svog odgovora na tu primjedbu nudim meditaciju Paula Evdokimova ruskog pravoslavnog teologa koja nam može dati ohrabrenje ne samo u suočavanju s našim kušnjama nego i općenito da krenemo putem obraćenja:

„Duhovni život ima izvor u događaju koji se naziva "obraćenje". To je nezaboravno: poput zabave osvjetljene s tisuću lampica, pokazuje u Bogu nasmiješeno Očevo lice koje izlazi ususret svom sinu. Ovo vrijeme kratko traje. Očevo lice poprima izgled Sina i njegov križ baca na nas sjenu iznutra. Naš je križ jasno naglašen i više nema mogućnosti povratka na onu jednostavnu i dječju vjeru iz prošlosti [...]. Brutalno iskustvo padova i bespomoćnosti može nas baciti na granice očaja. U velikom smo iskušenje da plaćemo zbog nepravde, da Bogu kažemo da od nas previše traži, da je naš križ teži od drugih križeva. Jedna stara priča govori o takvoj pobuni jednog jednostavnog i iskrenog čovjeka. Anđeo ga je odveo do gomile križeva različitih veličina i ponudio mu je da izabere jedan; čovjek je pronašao najlakšeg, ali tada je shvati da je to njegovo križ! Čovjek nikada nije kušan iznad svojih snaga. Bog nas čeka u tom odlučujućem trenutku.

Od naše vjere očekuje odlučan čin, potpuno i svjesno prihvaćanje naše sudbine i očekuje da je slobodno prihvatimo ... "Ljubi bližnjega svoga kao sebe samoga" (Mt 19,9): ove riječi podrazumijevaju određeno samoljublje. To je poziv da volimo svoj križ; prihvaćanje sebe takvim kakav jesi može značiti najteži čin. Poznato je da su najponosnija ljudska bića, koja najviše žude za samoljubljem, oni koji se osjećaju nelagodno sa samim sobom, koji se potajno mrze. Ozbiljan trenutak susreta sa samim sobom zahtijeva potpuno svlačenje, neposredan i cjelovit pogled na sebe u najtajnijim prostorima vlastitog bića. Naglašavajući važnost ovog čina duhovnici govore da je onaj „tko zna sebe vidjeti onakvim kakav jest, veći od onoga koji uskrsava mrtve." Uvijek je užasno ono što se vidi; zato se mora promatrati Krista. To je iskustvo svetog Pavla i svakog kršćanina: "Ne činim dobro koje bih htio, nego zlo koje ne bih htio. ... Jadan li sam ja čovjek! Tko će me istrgnuti iz ovoga tijela smrtonosnoga? Hvala Bogu po Isusu Kristu Gospodinu našem" (Rim 7,19.24-25). U teškom trenutku samoće može nam pomoći samo duboka poniznost, prepoznajući radikalnu nemoć prirodenu ljudskom biću: ona usmjerava čovjeka da cijelo svoje biće stavi u podnožje križa i onda najednom osjeti kako taj golem teret Krist podiže umjesto njega: "Uči se od mene ... jaram je moj sladak i breme moje lako" (Mt 11,29-30).“

Ispit savjesti:

Svatko treba ispitivati svoju savjest, a ne savjest drugih. Zato neki ne preporučuju da se drugima nude upute za ispitivanje savjesti koje se obično nazivaju ispit savjesti. Zašto to može biti problem? Zato što smo svi drugačiji. A ako smo drugačiji onda postoji i opasnost da moja ponuda za tvoj ispit savjesti u sebi krije opasnosti za tebe i tvoju savjest, pa čak i opasnost da te sablaznim.

Jednom sam čuo, ne znam je li to istina, da ljudi u Africi ne mogu razumjeti što je to psovka kojom se vrijeđa Boga ili svece jer im jednostavno nije shvatljivo da netko može tako psovati. Postaviti im u tzv. Ispitu savjesti pitanje psuju li, za njih može biti sablažnjivo. Moguće je pronaći i druge slične primjere. Uostalom, Adam i Eva nisu znali što je zlo dok ga nisu počinili. Pojeli su „plod spoznaje dobra i zla“. I naučili razliku koja im je do tada bila nepoznata. Evo zašto je teško, pa i neugodno ispitivati nečiju savjest. Još teže je to nekome, kao u ovom slučaju meni, koji živi u sasvim drugačijem kontekstu od vas koje bih trebao pripremiti da ispitajte svoju savjest. Ipak, valja i to napraviti. Ne zato što želim ući u vaše savjesti, nego zato što želim pomoći vama da vi to učinite.

Da bih ovo napravio što bolje poslužio sam se jednim modelom pokorničkog bogoslužja i ispita savjesti koji je pripravo netko drugi tko se više tim bavi od mene pa pretpostavljam da i zna bolje od mene. Ipak, unaprijed se ispričavam ako slučajno nekome od vas pitanja koja ću postavljati budu neugodna. Ne želim da vam bude neugodno. Želim vam pomoći da vam s Gospodinom koji se ne zaustavlja na grijehu nego nas poziva da se obratimo, ponovo bude ugodno. Zato ovo „ispitivanje savjesti“ ne trebamo shvatiti kao nešto što nam spočitava što smo učinili, nego kao nešto što nam omogućuje otkriti što je to što zarobljava naše srce, ruke, stopala, naš duh i onemogućuje nam prići bliže Isusu i vidjeti njegovim očima Boga, druge, svijet i same sebe.

Moje je srce zarobljeno:

- kad nikad ne nađem vremena za molitvu ili slušanje Isusove riječi;
- kad nađem tisuću izgovora za ne sudjelovanje na nedjeljnoj misi, a u konkretnom slučaju koji sada živimo u zajedničkom nedjeljnom molitvenom slavlju u vlastitoj obitelji;
- kad u raznim situacijama dobro razumijem što od mene traži evanđelje, a ja mislim samo na svoj interes, na svoju utjehu ili na ponos;
- kada se prepuštam ogorčenosti, nezadovoljstvu, želji za osvetom i nisam spreman učiniti prvi korak prema pomirenju;
- kad ne držim do dane riječi, preuzete obveze, preuzete odgovornosti;
- kad gajim sumnju, predrasude, neprijateljstvo ili odbojnost prema strancima i drugačijima;
- kada svoj posao ne radim predano i kompetentno;
- kad nisam iskren, klevećem i ogovaram, šteteći dobrom glasu svoga bližnjega;
- kad svoje srce prepustim zamamnim zamkama kocke, internetskih igara, lažnih društvenih profila s njima povezanih uvreda, mobinga, pornografije...;
- kad popuštam nedozvoljenim osjećajima, nemoralnim strastima;
- kad ne poštujem svoje tijelo i tjelesne odgovornosti;
- kad ne poštujem druge i njihovo dostojanstvo;
- kad ne poštujem vjernost prema svom supružniku.

Moje su ruke zarobljene:

- kad se čvrsto držim za materijalno bogatstvo i nisam spreman pomoći potrebnima;
- kad zadržavam umjesto da dijelim, odbijam umjesto da prihvaćam;
- kad drugima uskraćujem ono što im dugujem;
- kad ne poštujem svoje građanske dužnosti i ne plaćam porez;
- kad ne poštujem prava onih koji ovise o meni: članova obitelji, kolega, susjeda.

- kad iskorištavam bližnje, njihovu slabost i njegovo povjerenje;
- kada ne obraćam pažnju na svoju i tuđu sigurnost;
- kad ne poštujem prometne propise propis;
- kad ne poštujem karantenu i samoizolaciju i tako ne pomažem sustavu u borbi sa zarazom;
- kad se odajem alkoholu, drugim opojnim sredstvima prekomjernom pušenju ili prekomjernoj upotrebi hrane.

Moja su stopala zarobljena:

- kad ne dijelim odgovornost, u duhu suodgovornosti, u obitelji, u školi, na radnom mjestu, u susjedstvu, u župnoj zajednici i u društvenoj zajednici;
- kad me uopće ne zanima što se događa u svijetu i izvan četiri zida moje kuće;
- kad me nije briga za zaštitu okoliša i prirode, nego svoje smeće ne pokušavam sortirati i smanjiti, a drugi otpad neodgovorno bacam u prirodu;
- kad se brinem samo za sebe i svoj duševni mir, umjesto da idem u susret onima koji me trebaju i čekaju moju pomoć;
- kad zbog lijenosti ne obavljam svoje svakodnevne dužnosti, niti sudjelujem u životu i inicijativama u zajednici;
- kad se odričem svoje uloge i poslanja biti svjedok Isusa Krista i njegovog evanđelja.

Moje je duh zarobljen:

- kad ne tražim sredstva da bih nahranio i produbio svoju vjeru;
- kad ostajem neosjetljiv na pozive da se obratim jer uvijek sebe smatram jedinim ispravnim;
- kad živim površno i donosim važne odluke bez odgovarajućeg prethodnog razmišljanja.

Na kraju važno se prisjetiti da je Bog Otac. I da on, kao Otac, kako je govorio papa Franjo mladima, baš nimalo ne slični na hard disk koji pamti naše pogreške, nego je on Milosrdan Otac, koji gleda u daljinu i čeka da nas zagrlji, da mu se njegovi sinovi i kćeri vrate, dapače još i više, on je Otac koji je u Sinu krenuo u potragu za nama, za svima, ali i onom jednom jedinom izgubljenom jer mu je do svakoga stalo, ne da nas izgrdi, ne, nego da nas zagrlji, stavi na ramena, i vrati u zajedništvo svoje ljubavi. S ovom sviješću, u snazi Duha Svetoga koji nam je darovan i koji nam omogućuje pobijediti svako zlo i biti usmjereni prema dobru, molimo s povjerenjem onako kako nas je Isus, naš brat i prijatelj, naučio moliti.

Oče naš.

Savršeno kajanje:

A sama, svjesno, i razumom i srcem, odnosno svojim osjećajima, pokušajmo zajednički izgovoriti savršeno kajanje s obećanjem naknadne ispovijedi:

„Moj Bože kajem se i žalim od svega srca ne samo zato što sam grijesima kaznu zaslužio, nego još više zato što sam grijesima Tebe uvrijedio. Čvrsto odlučujem, uz Tvoju pomoć, da ću čim budem u prigodi ispovjediti svoje grijehe i za njih učiniti dostojnu pokoru, da Te neću više vrijeđati i da ću se čuvati grešne prigode. Amen.“

Odrješenje:

Smilovao nam se svemogući Bog, otpustio nam grijehe naše i priveo nas u život vječni.

Završno promišljanje:

Je li nam, nakon svega, Bog oprostio. Poslušajmo papu Franju kako on na to pitanje odgovara:

„Znam da mnogi od vas, za Uskrs pođite na ispovijed da se pomirite s Bogom. Ali, mnogi će mi danas reći: „Ali, oče, gdje mogu pronaći svećenika, ispovjednika, jer ne može se izići iz kuće? A želim se pomiriti s Gospodinom, želim da me on zagrlji, da me otac zagrlji... Što mogu učiniti ako ne nađem svećenika?“ Čini ono što kaže Katekizam.

To je vrlo jasno: ako ne nađeš svećenika koji bi te ispovjedio razgovaraj s Bogom, on je tvoj Otac, i recite mu istinu: „Gospodine, napravio sam ovo, ovo, ovo ... Oprosti mi“, i zamoli ga za oprostjenje sa svim srcem, s činom pokajanja, i obećaj mu: „Kasnije ću se ispovjediti, a ti mi oprosti sada.“ I odmah ćeš biti u Božjoj milosti. Sam se možeš približiti, kako nas uči Katekizam, Božjem oprostjenju ako i nema svećenikove ruke. Razmislite: vrijeme je! Ovo je pravo vrijeme, prikladno vrijeme. Dobro napravljen čin pokajanja, i naša će duša tako postati bijela poput snijega.“

Obnova svećeničkih zavjeta (za svećenike):

Gospodine Isuse Kriste,
na godišnjicu spomen - dana
kad si podijelio svoje svećeništvo apostolima,
a kojega si i mene učinio dionikom,
želim obnoviti obećanja svete službe
koja sam, potaknut tvojom ljubavlju
na dan svoga svećeničkog ređenja s radošću dao tvojoj Crkvi.
Želim se s tobom tješnje povezati
i tebi suobličiti odricanjem od samog sebe.
Želim biti vjeran djelatelj tvojih otajstava
po svetoj Euharistiji i drugim liturgijskim činima.
Želim vjerno vršiti svetu službu naučavanja
slijedeći tebe, Glavu i Pastira,
bez želje za dobitkom, vođen jedino revnošću za duše.
Sačuvaj Gospodine svu Crkvu u svojoj ljubavi
i sve nas dovedi u vječni život.
Amen.

Blagoslov:

Gospodin neka upravlja srca vaša k ljubavi Božjoj i postojanosti Kristovoj.
Amen.

Da uzmognete hoditi u novosti života i Bogu u svemu ugađati.

Amen.

I da možete očišćeni od grijeha u milosti Božjoj proslaviti pashalna otajstva i
vazmene blagdane.

Amen.

I blagoslovio vas svemogući Bog, Otac, Sin i Duh Sveti.

Amen.

Gospodin vam je otpustio grijeha. Blagoslivljajte Gospodina.